

[Socialministeren.]

mål, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen talte om, har jeg min opmærksomhed henvendt på, men dette er et forlængelsesforslag, som også det ærede medlem omtalte, hvor det drejer sig om at give rentemodtagerne, enlige 40 kr., ægtepar 80 kr., enlige mødre det samme og kronisk syge det samme, den 1. juni og 1. december. Jeg har ikke ment, at dette tidspunkt ville være velegnet til at løse alle andre spørgsmål i forbindelse med den sociale lovgivning på de områder, som det ærede medlem fru Ragnhild Andersen omtalte. Hvad angår folkeforsikringskommissionens arbejde og de øvrige spørgsmål, kan jeg bare henvise til den diskussion, vi førte, da vi sidst havde en eengangsydelse til behandling.

Jeg takker som sagt samtlige ærede ordførere for tilslutningen til lovforslaget.

Ragnhild Andersen: Det forekommer mig, at det ikke er tilstrækkeligt for den højtærede socialminister at henvise til de bemærkninger, der sidste gang faldt om folkeforsikringskommissionen, som ikke er færdig med sit arbejde, og hvor enhver ved, at skal de undersøgelser, der er opfordret til, gennemføres, og skal folkeforsikringskommissionen afvente disse undersøgelser, vil der gå meget lang tid. Der er imidlertid i debatten her op til valget kommet ting frem, som fortæller, at det ikke bare er arbejdet i kommissionen, det skorter på. Jeg læste under valgkampen, hvordan man nede på Lolland-Falster havde diskuteret forklaringen på, at der ikke kom positive ting ud af arbejdet, og læste her, at det ærede medlem hr. Svend Jørgensen i en diskussion med det ærede medlem hr. Lysholt Hansen udtalte til pressen — jeg beder om tilladelse til et citat —:

„Der er forlængst nedsat et udvalg bestående af fire socialdemokrater og fire radikale til at forhandle om et fælles forslag, men dette udvalg har endnu ikke haft nogen møder, trods gentagne opfordringer fra vor side. — Den sidste aldersrentelov, hvor der imod socialdemokratiet's ønsker gennemførtes forbedringer, har heller ikke bestyrket os i den tro, at folkepensioneringen nu vil blive gennemført.“
Må jeg spørge: Med denne holdning fra det

socialdemokratiske partis side overfor de forhandlinger, som man formentlig selv har opfordret til, hvordan skal det da gå anderledes, og mener den højtærede socialminister ikke, at der i denne vinter bør gennemføres de ændringer, som nu er lovet ved tre på hinanden følgende valg? Mener den højtærede socialminister, at man kan nøjes med denne særydelse og slutte denne samling, uden at de 200 og 300 kr. til henholdvis enlige og ægtepar bliver vedtaget? Det kunne jeg godt lide at vide, for det vil være bestemmende for, hvordan mit parti skal stille sig ved anden behandling af denne sag.

Socialministeren (Strøm): Jeg ved ikke, om det ærede medlem ikke bemærkede, at jeg sagde, at jeg havde min opmærksomhed henvendt på de spørgsmål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forbrugerpriserne på rugbrød og mælk.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2177; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3778).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kjældgaard: Det foreliggende forslag til lov om forbrugerpriserne på rugbrød og mælk drejer sig kun om en forlængelse af den lov, som udløber til 1. april. Med hensyn til rugbrødet ligger det sådan, at med de faldende priser på rug har statens udgift til nedbringelse af forbrugerpriserne været så lille i indeværende finansår, at det kan synes betænkeligt at opretholde en administration til bibeholdelse af denne tilskudsordning, men jeg må dog her gøre opmærksom på, at ved ophævelsen af kornordningen er vi med hensyn til kornpriserne trådt ind i de usikre forhold, som verdensmarkedet nu engang byder på. Det er da også under hensyn til næste års eventuelt stigende kornpriser — ingen kan her sige noget med sikkerhed — at loven foreslås forlænget et

[Kjældgaard.]

år. Vi ved, at hvis ordningen blev ophævet i dag, ville med de nugældende priser et 4 kg brød stige med ca. 20 øre, og vi ved også, at for hver krone, rugprisen stiger, vil det medføre en fordyrelse af et 4 kg rugbrød med 3 øre. Vi ved også, at for mælkens vedkommende gælder det, at hvis tilskuddet i dag blev fjernet, ville prisen pr. l stige 7—8 øre. Det er for at hindre en stigning i prisen på disse elementære livsfornødheder, at regeringen har ønsket denne lov forlænget. Der er ikke for tiden noget, der taler for, at økonomien i de små hjem med de mange børn, altså de mennesker, som i første række nyder fordel af den lovgivning, som her er til behandling, tåler en hårdere belastning, end tilfældet er.

Jeg skal hermed ikke sige mere om lovforslaget; men jeg vil, inden jeg slutter, fremsætte en principiel bemærkning. Det har altid været og er fortsat mit partis og hermed også regeringens opfattelse, at man gennem denne lovgivning har formået at række en hjælpende hånd til den del af befolkningen, som trænger hårdest. Det er imidlertid almindelig kendt, at denne vor opfattelse ikke deles af alle partier her i salen, hvilket indtil nu er resulteret i, at kun for brødets og mælkens vedkommende er tilskudsordningen opretholdt. At opfattelserne skulle have ændret sig synderligt, er der ikke meget der tyder på — det ærede medlem hr. Thorkil Kristensens udtalelser under den økonomiske debat i onsdags giver i alt fald ikke anledning til større forhåbninger — men uden iøvrigt definitivt at ville give afkald på de tidligere regeringspartiers bistand til gennemførelse af forslaget vil jeg dog ikke undlade at henstille til det radikale venstre denne gang at vise større forståelse af forslagets sociale side, end tilfældet var sidste gang, loven var til behandling. Jeg håber, at udskiftningen af det ærede medlem hr. Aage Fogh som ordfører kan tages som et udtryk herfor. Jeg skal med disse bemærkninger indstille lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

N. Chr. Christensen: Det er for så vidt et fremskridt, at den socialdemokratiske regering foreslår denne lov, som af den tidligere regering blev omformet til en afviklingslov,

forlænget uændret. Det er ikke engang et år siden, at socialdemokraterne var modstandere af afviklingslinien, men det skal naturligvis godtages, at landbrugsministeren foreslår loven forlænget ud fra den realpolitiske erkendelse, at der ikke for den nuværende regering vil være mulighed for at få de ændringer gennemført, som socialdemokratiet opererede med for et år siden.

Når dette er sagt, kan jeg ikke tilbageholde et hjertesuk over, at regeringen ikke har udvidet sin realpolitiske indstilling til at foreslå, at rugbrødstilskuddet helt udgik af loven. Det er nemlig gået sådan, som det blev forudsagt for et år siden, at grundlaget for at opretholde rugbrødstilskuddet er forsvundet med de faldende kornpriser. For et år siden var statstilskuddet til billiggørelse af rugbrødspriserne ca. 100 mill. kr.; i dag anslås det til omkring 2 mill. kr. eller ca. 2 øre pr. kg. rugbrød. Jeg kunne ønske af den højtærede landbrugsminister at få at vide, hvor stort et personale den højtærede minister har til at administrere denne toøre; men helt bortset fra om det er 10, 20 eller 30 mennesker, der nu sidder og administrerer toøren, hvilket naturligvis er nødvendigt, så længe denne lovbestemmelse er gældende, forstår jeg ikke, at den højtærede landbrugsminister har haft mod til at fremsætte forslag til en lov, der i virkeligheden er overflødiggjort af udviklingen.

Jeg tænker her naturligvis på den del af forslaget, der omfatter rugbrødstilskuddet. Det er ubegribeligt, at den højtærede minister ikke har taget konsekvensen af kornlovens bortfald og af de stærkt faldende priser og rent ud sagt til folketingsret: når jeg nu har erkendt, at denne lov er gennemført som en afviklingslov, så tager jeg også konsekvensen heraf og siger: nuvel, kornloven er bortfaldet, priserne er faldet, og dermed må også denne tilskudslov falde bort. Men så langt går erkendelsen altså ikke. Den højtærede minister forudser — og det var jo den samme betragtning, den socialdemokratiske ordfører anlagde — at kornprisen kan stige igen, og så vil man have lovbestemmelsen for at kunne udnytte den. Deri består nemlig forskellen mellem en socialistisk og en liberalistisk opfattelse. Socialdemokratiet er åbenbart stadig tryllebundet af tilskudspolitikens fordelingsdogme, medens man ud fra

[N. Chr. Christensen.]

en liberal samfundsopfattelse naturnødvendigt må have den anskuelse, at tilskudspolitik bør begrænses til unormale tidsperioder og afskaffes eller afvikles, når vi går over i mere normale forhold. Der er jo ikke så meget ved at fylde den ene lomme, når man skal tømme den anden; de eneste, der har glæde heraf, er de mennesker, der er beskæftiget med ombytningsprocessen. Jeg skal erkende, at tilskud kan være nødvendige i visse tilfælde, når skævhederne er for store, men det kan man dog ikke sige de er, når det nu kun drejer sig om dette uhyre beskedne tilskud. Imidlertid, når synspunkterne ikke falder sammen i dette høje ting, kan det være besværligt at tage det sidste nap ved en afvikling; det har vi mange eksempler på.

Men må jeg i denne forbindelse minde om, at den tidligere landbrugsminister, det ærede medlem hr. Sønderup, der har æren af, at denne lovgivning har ændret karakter og peger hen imod en afvikling, i november måned 1952 henledte opmærksomheden på, at det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard fra denne talerstol engang har givet udtryk for, at tilskudsordninger lettest afvikles i et faldende prisniveau. Jeg synes, det er meget forstandige ord, og jeg går ud fra, at disse ord stadig har gyldighed som retningsgivende også for det radikale venstre. Jeg tror ikke, man skal vente sig for meget af den, jeg synes lidt uheldige udtalelse, som det ærede medlem hr. Kjældgaard kom med, om, at det radikale venstre havde udskiftet sin tidligere ordfører i denne sag. Jeg tror, det vil være lidt letsindigt at drage de slutninger, som man fra socialdemokratisk side drog heraf.

Det faldende prisniveau for landbrugsprodukter, især for korn, må berettigede til, at vi nu bortskærer den blindtarm, som tilskuddet til rugbrødspriserne er i dag. Må jeg minde om, at den højtærede finansminister for ikke længe siden i dette høje ting gav udtryk for forhåbninger om, at rugbrødstilskuddet ville bortfalde ved udgangen af marts måned. Jeg går ud fra, at den højtærede minister ikke helt har glemt disse forhåbninger, og jeg kan på mit partis vegne erklære mig ganske enig med den højtærede finansminister; jeg håber, at konsekvensen heraf vil blive taget i det udvalg,

som kommer til at behandle denne sag videre.

Hvad det andet spørgsmål, de 37 mill. kr. som tilskud til nedsættelse af sødmælksprisen, angår, så vi helst, at dette tilskud faldt bort, udfra det synspunkt, at varen skal koste sin pris. Jeg ved ikke, hvorledes de politiske muligheder er herfor; debatten vil komme til at vise det. Selvom mulighederne ikke er tilstede, vil jeg alligevel udtale en vis tilfredshed med, at det for et år siden dog lykkedes den daværende landbrugsminister dels at få bugt med det ekstraordinære mælketilskud til kompensation for, at prisbindingerne skulle afvikles, dels at få beregningsgrundlaget for tilskuddet forenklet, så at det kunne forstås og administreres uden besvær. Også her går tilskuddet op og ned med mælkeprisen, så at tilskuddet ikke ligger fast, uanset hvordan prisen ansættes; det er i hvert fald en fordel.

Jeg går ud fra, at vi i et udvalg kan få lejlighed til at se på tilskuddet både til brød og mælk, og finder derfor ingen anledning til at lægge op til en storpolitisk debat, således som disse spørgsmål så ofte har givet anledning til i dette høje ting gennem årene. Men jeg finder grund til at betone tilskudslovens midlertidige karakter og til at give udtryk for det ønske, at udvalgsbehandlingen vil blive præget af positiv indstilling overfor afviklingen. Vi er nået et godt stykke på vej gennem årene, uden at vi har givet afviklingen social slagside. Der er stadig i forbindelse med afviklingen af tilskudspolitikken fremsat andre lovforslag, der tager hensyn til de økonomisk svage i samfundet, og det er også sket i år, hvad lovforslaget om den særlige ydelse til alders- og invaliderentemodtagerne jo også viser.

Vi ønsker ikke fra venstres side en springende form i udviklingen, men en rolig afvikling udfra strengt saglige, men også idébetonede synspunkter. Derfor håber jeg som sagt, at vi i udvalget ikke alene kan nå frem til en anden indstilling end den, ministeren har givet udtryk for overfor brødtilskuddet, men også får lejlighed til at se på den del af lovforslaget, der angår tilskud til mælk.

Tesdorpf: Overfor den første del af dette lovforslag, nemlig den part, som angår forlængelse af tilskudsordningen for forbrugerpriser på rugbrød, kan jeg på mit partis

[Tesdaupf.]

vegne sige klart fra. Vi vil ikke være med til en sådan forlængelse på et tidspunkt, da den sociale betydning af tilskuddet fremgår af den omstændighed, at hjælpen selv til en større familie for et år antagelig ikke vil overstige en tikroneseddel med den nuværende rugbrødspris. Den højtærede minister siger også i sin fremsættelsestale, at tilskuddet ikke betyder meget i dag for rugbrødsprisen; men — siger ministeren — man ved jo ikke, hvad der kan ske, og mener derfor, at loven kort sagt skal holdes i beredskab. Jeg synes, det er helt forkert; jeg synes, det må svække tilliden til regeringens dømmekraft med hensyn til, hvilke tilskud og hvilke restriktioner der overhovedet er nødvendige. Jeg synes, man rolig kan sige, at det er jo egentlig forbavsende, hvad vi kan bibeholde af ordninger, hvis disse ordninger bare skulle stå som et beredskab overfor tænkte ulykker og økonomiske forandringer. Et sådant beredskab har vi jo i virkeligheden i den regering og det folketing, vi har i landet. Beredskabet ligger netop i, at regering og folketing kan træde i funktion og give love, når det er nødvendigt, men sandelig ikke i at forlænge love og administrationsapparater, som der lykkeligvis ikke mere er brug for. Udfra denne betragtning siger mit parti klart nej til en forlængelse af rugbrødstilskuddet.

Om den anden del af lovforslaget, mælketilskuddet, vil mit parti gerne forhandle og beder om oplysninger i det udvalg, som jeg går ud fra bliver nedsat. Principielt må mit parti se sådan på det, at varen skal koste sin ægte pris, når vi har normale tilstande her i landet, og man kunne med rette spørge: Hvis vi ikke har normale tilstande i dag, 9 år efter krigens afslutning og med den prisudvikling, der har været, hvornår har vi det så?

Jeg erkender på den anden side, at den del af lovforslaget, der angår mælketilskuddet — et tilskud, som andrager 7—8 øre pr. l mælk og, skal vi sige, 40—50 kr. om året for en familie — stadig er en social foranstaltning af ikke ringe betydning. Mælk er jo et meget vigtigt næringsmiddel, efter min mening det bedste og vigtigste, vi overhovedet har, og mælk er heldigvis også uden tilskud et billigt næringsmiddel i Danmark i sammenligning med de fleste andre lande. Dette

må man tage i betragtning, men man må også tage i betragtning, at tilskuddet dog til syvende og sidst skal betales af forbrugerne. Men jeg kan med henvisning også til mit partis stilling, sådan som den blev tilkendegivet under den økonomiske og skattepolitiske debat, udtale, at vi tilsigter vor medvirken med hensyn til denne del af lovforslaget. Vi vil i udvalget gøre vort arbejde udfra vort hovedsynspunkt, at vi ønsker en afvikling af mælketilskuddet, og at vi i den øjeblikkelige situation, hvori vi befinder os, meget gerne ønsker en begyndende afvikling. Hurtigheden, hvormed en sådan afvikling kan ske, vil bl. a. afhænge af, hvordan de stedfindende skatteforhandlinger forløber. Og i så henseende vil jeg gerne sige, at f. eks. vil en forøgelse af de personlige fradrag, som vi har foreslået, altså en skattelettelse, give en bedre mulighed for afvikling af mælketilskuddet. Men jeg kan i hvert fald, hvad denne del af lovforslaget angår, på mit partis vegne tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan anbefale den del af lovforslaget, der tilsigter fortsættelse af tilskuddet til mælkeprisen. Jeg mener, det er en rimelig og nyttig foranstaltning, at mælketilskuddet opretholdes, mælk er et vigtigt næringsmiddel i alle hjem. Da forslaget sidst var til drøftelse her i tinget, gjorde mit parti, hvad vi formåede for under de givne forhold at skaffe befolkningen så billig mælk som muligt, og jeg tror, det var en fornuftig foranstaltning.

Hvad angår tilskuddet til rugbrødsprisen, har vi jo været nær ved et punkt, hvor det af sig selv ville bortfalde. Venstres ærede ordfører efterlyste vort standpunkt til en afvikling og anførte, at vi havde sagt, at den naturligste måde at afvikle disse ting på var at gøre det i en prisfaldstid. Ja, og derfor ville det være gået ganske af sig selv, hvis vi var blevet stående ved den rugpris, vi havde for et par måneder siden; så ville tilskuddet være bortfaldet af sig selv, og det havde været en naturlig afvikling. Nu har der imidlertid fundet en stigning sted i rugprisen, og det er jo formentlig også grunden til, at den højtærede landbrugsminister vil oprettholde tilskuddet.

I sin fremsættelse har ministeren selv givet udtryk for visse betænkeligheder og

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

overvejelser med hensyn til, om man i det hele taget skulle opretholde rugbrødstilskuddet under de nuværende omstændigheder. Det synes jeg også man skal overveje, og jeg vil gerne i udvalget have nogle oplysninger fra ministeren med hensyn til, hvordan man bedømmer prisudviklingen i den kommende tid for rugens vedkommende. Man må så overveje, om det tilskud, der under hensyn hertil kan blive tale om, har en sådan betydning, at man bør opretholde det store apparat, som er nødvendigt for at gennemføre denne administration.

Jeg vil altså afvente ministerens udtalelser og oplysninger i udvalget, inden jeg tager endelig stilling. Naturligvis bør man stille mod en afvikling af de restriktioner, som ikke længere er påkrævede, det er også mit partis indstilling, men den ordning, vi har nu, er jo en ordning, som er gennemført under det tidligere ministerium, og derfor kan det i og for sig ikke bebrejdes det nuværende ministerium så forfærdelig meget, at det ønsker at fortsætte med denne ordning. Men som sagt, man må efter min mening nu afvente, om vi ikke er nået til et punkt, hvor tilskuddet til nedsættelse af rugbrødsprisen bør høre op, fordi den hjælp til billigere priser, der der her er tale om, ikke står i et rimeligt forhold til den administration, ordningen nødvendiggør. Disse ting vil jeg som sagt gerne være med til at drøfte i et udvalg.

Den socialdemokratiske ordfører fremsatte nogle synspunkter, som jeg lige vil gøre et par bemærkninger til. Det ærede medlem hr. Kjældgaard sagde, at det var socialdemokratiets ønske at hjælpe de dårligst stillede i samfundet. I så henseende vil det ærede medlem ikke på noget tidspunkt møde nogen modstand fra mit partis side. Men når det ærede medlem lod skinne igennem, at socialdemokratiet kunne ikke gennemføre alt, hvad man ønskede i så henseende, ved jeg ikke, om det har relation til det foreliggende forslag, for regeringen kan jo foreslå i så henseende, ganske hvad den vil, den har ingen hemninger i sin sammensætning, formentlig, som kan begrunde, at man skulle lade være at foreslå større tilskud, hvis man ønskede noget sådant. Regeringen er frit stillet, så hvis det er socialdemokratiets mening, at disse tilskud er for små, synes jeg,

man skulle have stillet et andet forslag end det foreliggende. Er det socialdemokratiets mening, at man skal have tilskud på andre områder og nye restriktioner, synes jeg, man skulle komme frem med hertil sigtende forslag. Det ser dog ud til, at man har forholdsvis let ved at udarbejde lovforslag i det nuværende ministerium, så noget sådant kunne vel også ordnes på disse områder, hvis der var brug for det. Jeg tror, det ærede medlem hr. Kjældgaard skulle gøre sig klart, at den siddende regering alene har ansvaret for de lovforslag, den fremsætter. Er den tilhænger af en tilskudspolitik i videre omfang, synes jeg, den skulle fremkomme med forslag, men undskyldninger under henvisning til, at den ikke kan gennemføre dem, er der ikke brug for, før de har været prøvet her i tinget.

Når det ærede medlem hr. Kjældgaard taler om, hvem der er ordfører for de forskellige partier, tror jeg, han skal tænke på sit eget parti først. Jeg kunne i hvert fald høre, at det ærede medlem var ny som ordfører for sit parti. Det er jo også meget godt at skifte en gang imellem, men mon ikke det var heldigt, om det ærede medlem i forvejen overvejede rækkevidden af sine udtalelser, før han fremsatte dem? Det er ikke nogen dårlig regel for en ordfører.

Jeg vil anbefale, at man støtter forslaget vedrørende mælkeordningen, og at vi i udvalget nærmere drøfter spørgsmålet om tilskud til rugbrødsprisen.

Petra Petersen: Mit parti er tilhænger af tilskudsordningerne, og vi er på det kraftigste gået imod, hver gang man har villet borttage tilskuddene til befolkningens almindelige forbrugsartikler.

Jeg kan tilslutte mig, hvad det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) har sagt om, at regeringen kan fremsætte de forslag, den vil. Jeg er derfor noget forbavset over, at man ikke har foreslået et større tilskud til rugbrødsprisen, for det er jo sådan, at socialdemokratiet i fjor rasede imod, at man tog den del af tilskuddet væk, som man dengang gjorde. Det havde vel derfor været rimeligt, om socialdemokratiet nu var kommet med et forslag om et større tilskud til rugbrødsprisen. Som jeg sagde i går, har man, hver gang man har borttaget tilskud til forskellige af befolkningens for-

[Petra Petersen.]

brugsvarer, forsøgt at forklare den det med, at man har givet den en erstatning, bl. a. med det forslag om børnetilskud, vi behandlede i går. Men hver gang har man narret befolkningen; de fattigste er blevet dårligere stillet, hver eneste gang man har taget et tilskud væk; man har gjort det sværere for de fattigste at leve. Jeg er forbavset over, at socialdemokratiet ikke nu har benyttet lejligheden til som i fjor at kræve et større tilskud til rugbrødsprisen.

Oluf Pedersen: Sidste år gennemførte man tilskudsordningen som en afviklingslov, hvilket gjaldt både rugbrød og mælk. Siden da er prisen på rug faldet fra 60 kr. til 40 kr., og den har endda været længere nede. Da rugen i 1914 kostede 12 kr., hvilket svarer til en udgift til rug på 33 øre for hvert rugbrød, var handelsprisen 56 øre, så der blev til bager og møller, udbringning o. s. v. 23 øre for hvert brød. I dag koster rugen 39 kr. — i lovforslagets bemærkninger gør man det op til 41 kr., og hvis man nu regner med disse 41 kr., svarer det til en pris på 1 kr. 14 øre for hvert rugbrød. Med den pris, der nu betales, nemlig 1 kr. 97 øre, bliver der 83 øre til bager og møller for hvert brød. Altså: når rugprisen var betalt, var der i 1914 23 øre tilbage, og nu er der 83 øre. Jeg mener, at de 23 øre i 1914, set i forhold til hele udviklingen, svarer til de 83 øre nu, og jeg kan ikke se begrundelsen for, at man så skal give 26 øre pr. brød i statstilskud og dermed have en statsudgift på 11,3 mill. kr., for jeg kan da slet ikke indse, at man skal opretholde et sådant tilskud for de fattiges skyld; det synes jeg er helt urimeligt.

Med det prisfald, der er sket på brødkornet, er en fuldkommen afvikling helt ligetil, og jeg mener også, at det samme må gælde med hensyn til mælk. Nu er der det særlige forhold med mælk — det ser også ud til, såvidt jeg kan vurdere det, at det har præget stillingen her i tinget — at tilskuddet til nedsættelse af mælkeprisen ganske utvivlsomt delvis kommer leverandørerne tilgode; det er ikke forbrugerne, der får det hele.

Hvis man nu ophævede begge disse tilskud, både tilskuddet til nedsættelse af rugbrødsprisen, der forsåvidt ikke giver nogen

lavere rugbrødspris, og tilskuddet til nedsættelse af mælkeprisen, der i hvert fald delvis kommer leverandørerne tilgode, var der sparet 50 mill. kr. Dette beløb kunne man bruge — og det kunne jeg godt tænke mig man gjorde — til afskaffelse af kaffeskatten, cikorieskatten, sukkerskatten, tændstikskatten og også papirskatten, hvilket sidste i og for sig ville være naturligt, da man nu skal til at indpakke rugbrødet, og det giver en stor prisstigning, fordi man har skat på papiret. Man kunne måske klare dette ved at refundere skatten, ligesom man gør overfor visse andre ting, men det giver vist for stor en administration. Så ender det med, at man ikke får anden papirskat end den, der er lagt på bøger. Det er jo et udtryk for, at vi er den kultur-nation, vi er, at vi lægger skat på bøgerne og gør dem dyrere, det hører vel med til socialistisk kultur, at man beskatter bøgerne.

Altså, man kunne her få penge til afvikling både af kaffeskat, cikorieskat, tændstikskat og papirskat; så ville man spare en hel masse til administration og spare borgerne for en masse besvær. Jeg kan ikke forstå, at dette ikke står klart for regeringen. Det gør det vel også, men det gælder jo både regeringspartiet og i nogen grad de andre partier, at de tror, at det ikke står klart for befolkningen. Hvis befolkningen først blev klar over, hvordan den bliver snydt og narret ved alle tilskudsordningerne, som den jo selv må betale, hvad så? At tage skat af en forbrugsvare og til gengæld give tilskud til en anden har jo ikke noget som helst med sund fornuft at gøre, det gør ikke livsvilkårene billigere for befolkningen, og det giver en hel masse administration.

Jeg kan selvfølgelig notere med en vis tilfredshed, at både venstre, konservative og radikale er gået ind for en delvis afvikling, og at man har sympati for afvikling udover det, man er gået ind for, og jeg kan også notere med en vis tilfredshed, at selv socialdemokraterne ikke foreslår at gå tilbage til det, der var, før vi fik vedtaget afviklingsforslaget i fjor. Men hvorfor dog ikke klare dette problem alene ved at standse lovforslagets behandling og bruge de 50 mill. kr., man kan spare, til at afskaffe afgifterne på de almindelige livsfornødenheder. Jeg tror, det ville være en

[Oluf Pedersen.]

god forretning for befolkningen. Folketinget ville gøre en nyttig gerning ved ikke at gøre noget ved det foreliggende lovforslag, men simpelthen begrave det dér, hvor det hører hjemme: i papirkurven.

Landbrugsministeren (Smørum): Jeg takker samtlige ordførere for deres relativt velvillige stilling til dette lovforslag.

Jeg er helt enig med det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen om, at der ikke er anledning til en stor politisk debat om dette spørgsmål. Derfor synes jeg også godt, det ærede medlem kunne have sparet sine betragtninger om forskellen mellem liberalistisk og socialdemokratisk samfundssyn, det synes jeg ikke rigtigt hører hjemme her. Den lov, jeg her har foreslået forlænget, er jo gennemført af den tidligere regering og gennemført i enighed mellem de forskellige partier.

Det ærede medlem mente, at mit parti føler sig tryllebundet af tilskudsordningerne. Jeg føler mig på ingen måde tryllebundet af tilskudsordningerne, men jeg kan sige til det ærede medlem, og det kan jeg også sige til det ærede medlem hr. Tesdorpf, som mente, at disse tilskud ikke betyder noget, at selvom de ikke betyder noget for de ærede medlemmer og mig og heller ikke så meget for den enkelte pristalsfamilie, så betyder de tilskud, der her er tale om til vigtige levnedsmidler, brød og mælk, noget mere for en familie med små indtægter og mange børn. Derfor har jeg altså fundet det rimeligt at fortsætte med denne ordning.

Hvis det går sådan, at vi får et fald i rugpriserne, falder tilskuddet til rugbrødet bort af sig selv. Jeg er tilfreds med, at man fra alle sider har givet tilslutning til opretholdelse af ordningen med tilskud til mælk. Jeg går ud fra, at vi i udvalget kan tale om, hvordan det skal være med tilskuddet til rugbrød, og at man, hvis der ikke her i tinget er flertal for at forlænge denne ordning, kan finde frem til at holde familier-

ne med de mange børn skadesløse på anden måde, f. eks. i forbindelse med den ordning om børnetilskud, der for tiden er under overvejelse. Jeg tror, man må kunne blive enig om her i tinget, at bortfaldet af denne tilskudsordning ikke skal gå ud over dem, der har det sværest i samfundet, nemlig familierne med de mange børn.

Jeg kan ikke på stående fod imødekomme det ønske, som det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen fremsatte om, at jeg skulle redegøre for, hvor meget denne administration koster, men jeg kan godt sige, at det er mit indtryk, at administrationen af rugbrødstilskuddet koster temmelig meget i forhold til de beløb, der her er tale om.

N. Chr. Christensen: Jeg synes, det fremgik klart af den højtærede landbrugsministers udtalelser, at ministeren selv er i tvivl om holdbarheden af i hvert fald den del af forslaget, der omfatter tilskuddet til rugbrødsprisen. Den højtærede minister kunne ikke give noget svar på, hvor dyr administrationen var i forbindelse med de 2 øre pr. kg. der skal betales i tilskud til rugbrødet efter dette forslag, og det kan jeg naturligvis heller ikke forlange skal ske her på stående fod, men jeg går ud fra, at vi i udvalget kan få oplysninger i så henseende.

Jeg synes ikke, der er grund til i forbindelse med tilskud til brød at fordybe sig så stærkt i de sociale betragtninger, som man har gjort det fra enkelt side her i salen. Der har jo ikke i folketinget været modstand imod, at der træffes sociale foranstaltninger til hjælp for dem, der er dårligt stillede, og herom foreligger også forslag, som vinder tilslutning her i dette høje ting; men når vi med hensyn til en tilskudsordning nærmer os det tidspunkt, da tilskuddet er så ringe, som det er i dette tilfælde, så mener jeg, at vi har lov til at påpege dette og henstille alvorligt til ministeren, at han tager det med i betragtningerne, når vi nu i udvalget skal til at bedømme tingene.

[N. Chr. Christensen.]

Jeg nævnte til indledning, at den højtærede finansminister havde været inde på de samme synspunkter under sin fremsættelse af finanslovsforslaget. Jeg vil gerne oplæse et ganske kort citat fra talen, der blev holdt den 18. november 1953. Det lyder sådan:

„Der er nu udsigt til, at kornpriserne udvikler sig sådan, at rugbrødstilskudsordningen kan falde væk til foråret, uden at en forhøjelse af brødprisen vil finde sted. Der vil i så fald kun være mælke-tilskuddet tilbage, som i øjeblikket koster et halvt hundrede millioner kroner årligt. Denne tilskudsordning må nok opretholdes endnu et stykke tid.“

Vi har fra vor side givet udtryk for, at vi vil se velvilligt på den del af forslaget, men vi går da ud fra, at de udtalelser, som den højtærede finansminister har fremsat på landbrugsministerens vegne under fremsættelsen af finanslovsforslaget, også må gælde i dette tilfælde. Hvis vi skal have en dyr administration blot for at afvente, om priserne eventuelt kan stige en lille smule, er vi ude over det rimelige. Det må dog være meningen, at når varerne bringes i ro ved, at den rigtige konkurrencetilstand opstår igen, således som det er sket her i landet, må vi bort fra den del af tilskudsordningerne, som kommer ind herunder. Jeg vil tro, at den højtærede landbrugsminister med sin sunde indstilling ikke vil være helt uenig med mig i dette synspunkt, og det vil jeg altså bede om at man ser på i udvalget.

Så må jeg måske endelig komme med en afsluttende bemærkning til det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre), der med sin tale understregede, at forsigtighed er en borgmesterdyd. Det ærede medlem gav ikke meget udtryk for, hvordan det radikale venstres stilling var, selvom han udtrykte nogen betænkelighed ved forslaget. Jeg håber på, at det bliver afklaret i udvalget.

Kjældgaard: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre), at det er rigtigt, at jeg er forholdsvis ny. Jeg indrømmer, at jeg ikke er så gammel i gårde som det ærede medlem, men det er jo foreløbig kun et spørgsmål om alder, og i det kapløb er jeg altså for sent født.

Jeg beklager at have taget fejl med hensyn til, hvem der var ordfører for det radikale venstre sidst, da ordningen var til behandling. Derimod beklager jeg ikke, at det ærede medlem i dag har givet udtryk for en anden opfattelse end den, det ærede medlem hr. Aage Fogh gav udtryk for sidst, da loven var til behandling.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Det er kun en bemærkning til det ærede medlem hr. N. Chr. Christensen. Jeg udtrykte håbet om, at vi i udvalget skulle få klarhed over, hvordan stillingen var med hensyn til opretholdelse af tilskud til rugbrødsprisen. Jeg gav udtryk for det samme, som det ærede medlem gav udtryk for, at når man når til minimale tal, må man overveje, om den store administration er rimelig. Jeg synes ikke, det ærede medlem i den anledning behøver nærmere forklaring. Det ærede medlem kan dog ellers opfatte tingene.

Petra Petersen: Jeg fik bange anelser, da jeg hørte den højtærede landbrugsministers svar til ordførerne. Af den økonomiske års-oversigt ser man, at forbrugsskatterne vil stige med 200 mill. kr., hvorimod tilskudsordningerne budgetteres med et minus på 70 mill. kr. Jeg vil gerne spørge den højtærede landbrugsminister: Vil regeringen stå fast på det lovforslag, vi behandler i dag, eller er det meningen, at regeringen vil bøje af?

Oluf Pedersen: Der er jo ingen, heller ikke socialdemokraterne, som har tilskudsmentalitet, det skulle da lige være kommunisterne.

Den højtærede landbrugsminister kunne tænke sig, sådan forstod jeg det, at gå med til at ophæve tilskuddet til rugbrød imod eventuelt at forhøje børnetilskuddene. Det giver mig anledning til at sige, at jeg for mit vedkommende vil foretrække, at man bruger alle de 50 mill. kr. eller eventuelt et beløb deraf til forhøjelse af børnetilskuddene og lader tilskuddene til nedbringelse af rugbrøds- og mælkepriserne falde bort. Derved ville man spare en masse administration, og der er ingen tvivl om, at det ville komme den fattigste og den vanskeligst stillede del af befolkningen til gode i højere grad, end at man smider pengene ud ved at give tilskud til rugbrødsprisen.

[Oluf Pedersen.]

uden at vide, om rugbrødet derved bliver billigere, og til mælkeprisen uden at vide, om man derved sænker prisen på mælk. Brug dog pengene rationelt, når man endelig skal bruge dem!

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Kjældgaard: Jeg tillader mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om prisaftaler m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2171; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3780).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Poul Hansen (Kalundborg): Som det fremgår af bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, har vi endnu et godt stykke vej tilbage, inden arbejdet med lovforslaget om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning er tilendebragt. Der har derfor i udvalget været almindelig enighed om, at den gældende prisaftalelov burde forlænges således som her foreslået indtil den 31. marts 1955. I anledning af denne frist vil jeg gerne gøre den bemærkning, at vort parti ikke er af den opfattelse, at arbejdet med monopollovforslaget nødvendigvis skal tage så lang tid. Jeg har da også forstået, at der i udvalget er enighed om, at uanset forlængelsen skal dette arbejde fremmes mest muligt.

Niels Eriksen: Da mit partis ordfører er forhindret i at være tilstede, skal jeg på partiets vegne anbefale denne forlængelse af prisaftaleloven. Vi er i det udvalg, der behandler lovforslaget om tilsyn med monopol og konkurrencebegrænsning, på det rene

med, at arbejdet vil komme til at strække sig over temmelig lang tid, og at det er nødvendigt, at det bliver gjort grundigt; vi finder det derfor rimeligt, at denne forlængelse sker, idet vi selvfølgelig forudsætter, at loven bliver administreret på samme måde som hidtil.

Weikop: Jeg er ligesom de øvrige talere enig i, at man er nødt til at have en midlertidig prisaftalelov, indtil arbejdet med den mere permanente prisaftalelov kan tilendebringes. Jeg vil dog gerne sige, at jeg ikke er særlig begejstret for at forlænge den midlertidige prislov uændret, ud fra den betragtning, at der stadig klæber nogle bestemmelser ved den, der tager sigte på mere ekstraordinære forhold. Jeg går imidlertid ud fra, at loven vil blive administreret på en sådan måde, at der kun foretages indgreb, der er absolut påkrævede; med andre ord, at man ikke — hvis der vel at mærke ikke indtræffer noget ganske uforudset — vil benytte kontrolforanstaltninger eller foretage skridt, som kun de tidligere ekstraordinære forhold berettigede til.

Forsåvidt den højtærede minister er enig heri, vil jeg også for mit vedkommende afstå fra en udvalgsbehandling af lovforslaget og på mit partis vegne give tilslutning til lovens gennemførelse.

Tholstrup: Vi fra retsforbundet finder ingen anledning til at forlænge denne lov. Vi synes, den kan udløbe i fred den 1. april; og så kan vi vente og se, hvad der kommer fra det udvalg, som behandler monopollovforslaget og forslaget om oprettelse af et erhvervsfrihedsråd. Vi kunne jo passende til sommer efter en lang række arbejdsår give prisdirektør Seligmann og andre en god, lang sommerferie, så de får god tid til arbejdet med loven om tilsyn med monopoler; navnlig hvis man tager mit forslag op, vil man kunne nå et godt resultat. Der vil ikke ske nogen som helst skade ved at undvære prisloven i den mellemiggende tid; tværtimod kan vi i den tid gøre nyttige erfaringer og se, hvad der egentlig sker, hvis vi ingen sådan lov har i denne periode. Lad os gøre dette forsøg.

Rager: Jeg har nærmest forstået, at der er enighed mellem partierne om, at vi